

De rol van faagtherapie in de bestrijding van infectieziekten en een bewogen coronajaar

Het thema van de decembereditie is dit keer opnieuw de therapeutische toepassing van bacteriofagen. In de editie van september werden onder gastredacteur-schap van Marc Bonten al enkele artikelen opgenomen. Dit keer een vervolg daarop met deel 2 en 3 van de overzichten van Julia Egido Egido over de resistentiemechanismen van fagen. In Nederland is faagtherapie enkele keren toegepast, maar nog zelden beschreven. In 2018 werd in het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* door Van der Meer en Vandenbroucke-Grauls een oproep gedaan tot het voeren van klinische studies over het toepassen van faagtherapie bij multi-resistente infecties.[1] Daar is tot op heden nog geen zicht op. Saskia Kuipers beschrijft voor dit thema casuïstieken van twee met fagen behandelde patiënten, waarbij de productie van de gebruikte fagen niet in ons land heeft plaatsgevonden.

In 1918, ten tijde van de desastreus huishoudende griep, was de aard van de verwekker niet bekend. Commentaren van wetenschappers uit die tijd zijn in oude kranten opvallend afwezig. In de jaren 80, toen de opkomst van het *acquired immune deficiency syndrome* stap voor stap duidelijk werd, was de aandacht van wetenschappers wisselend van intensiteit over het beloop van een aantal jaren naar gelang er meer bekend werd over de virale oorsprong. In het afgelopen jaar is de feitenstroom rond het nieuwe coronavirus op alle facetten van ons vak zo overweldigend dat vakbladen zich wereldwijd intensief bezighouden met Covid-19. Het jaar is nog niet ten einde en er wordt nog steeds geschiedenis geschreven; we maken in het staartje van dit jaar de meest restrictieve maatregelen tot nu toe mee. Op dit moment kan al worden vastgesteld dat er niet veel jaren zijn waarin, met de tientallen optredens van collega's in de media, de microbiologie zo in de belangstelling heeft gestaan als in 2020.

In deze editie is opnieuw plaats ingeruimd voor drie eerder digitaal gepubliceerde artikelen over Covid-19. Het eerste artikel is van Hazenberg,

die de ontwikkeling beschrijft van een datasysteem rond de registratie van testresultaten. In het tweede artikel schrijft Mulder over de associatie tussen doorge-maakte Q-koorts en ernstige ziekte of sterfte bij Covid-19-patiënten. Niet alleen de geografische overlap tus-sen de Q-koortsepidemie en de eerste golf van Covid-19 is interessant. Inmiddels wordt ook steeds duidelij-ker dat, net als chronische Q-koorts, een deel van de Covid-19-patiënten langdurige klachten laat zien die geduid worden als 'long Covid'. In een derde Covid-19-artikel van Heron en anderen worden de bevindingen van onderzoek van de cellulaire afweer bij Covid-19 gepresenteerd.

Hoewel je het na dit heftige coronajaar bijna zou ver-geten, plaatsen we in dit nummer traditiegetrouw van de groep van Fouchier de jaarlijkse beschrijving van de griep epidemie 2019-2020. Op het zuidelijk halfmond is afgelopen zomerperiode gelukkig weinig griepactivi-teit waargenomen, waarschijnlijk in samenhang met de coronamaatregelen. Laten we hopen dat de komende kerst- en nieuwjaarsperiode net zo min een sterke op-leving van griepactiviteit laat zien als een opleving van het SARS-CoV-2, door sommigen al betiteld als dreigende derde golf.

Het lonkend perspectief voor 2021 is dat er een aantal doorbraken te melden is. Ten eerste zullen er in de loop van 2021 diverse coronavaccins beschikbaar komen. In afwachting van de komst van vaccins bieden daarnaast de snelsten de mogelijkheid van laag-drempelig testen bij instellingen, op scholen, in de ho-reca, bij culturele activiteiten en sportwedstrijden. Daarmee moet 2021 na de tweede golf en de lock-down, een veel beter jaar dan 2020 gaan worden.

De redactie wenst alle lezers rustige kerstdagen, een goede jaarwisseling en het allerbeste voor 2021 toe.

*Namens de redactie,
Bert Mulder, Esther Heikens, Jan Kaan*

1. Ned Tijdschr Geneesk. 2018;162:D2433